

Ojczysty - dodaj do ulubionych / Ciekawostki językowe

O tym, jak adwokat stał się WÓJTEM

O J C Z Y S T Y – D O D A J
D O U L U B I O N Y C H

Na pewno pamiętacie znakomitego Mieczysława Voita – profesora Dąb-Rozwadowskiego z „Alternatywy 4”, profesora Geista z „Lalki”, opata z „Czarnych chmur”... Słowo VOIT – występujące współcześnie jako nazwisko – to dawna oboczna postać średniowiecznoniemieckiej formy Vogt, która zachowała się w Niemczech do dziś i jest odpowiednikiem, a zarazem przodkiem naszej formy WÓJT.

Niemcy przejęli słowo voit / vogt (występujące też pod postaciami voget i vout) ze średniowiecznej łaciny. Niemiecki voit / vogt jest przekształceniem łacińskiego określenia vocatus, będącego uproszczoną i skróconą formą łacińskiego rzeczownika advocatus ‘adwokat, prawnik, rzecznik, obrońca’. Nasz WÓJT nie ma już wiele wspólnego ze swym dalekim łacińskim przodkiem. Jego przejście ze średniowiecznej niemczyzny do języka polskiego było związane z lokowaniem miast na prawie niemieckim. WÓJT był wówczas niejako miejskim odpowiednikiem wiejskiego sołtysa: od XIV w. słowo WÓJT – używane w dwóch wersjach fonetycznych: dźwięcznej WÓJT i bezdźwięcznej FOJT – było nazwą zwierzchnika administracji miejskiej w nowo lokowanych miastach na prawie niemieckim. Dopiero z czasem zakres obowiązków, a przede wszystkim „teren działalności” wójta zaczął się zmieniać, tak że od XIX w. mianem tym określano osobę odpowiedzialną za zarządzanie (jednoosobowe lub kolegialne) sprawami gminy, jednostki podziału terytorialnego ustanawianej na obszarach pozamiejskich, a więc przede wszystkim wiejskich.